



SOU 2024:78
Socialdepartementet

Stockholm
3 april, 2025

Remissyttrande "Ett språkrav för språkutveckling", SOU 2024:78.

Riksförbundet Pensionärsgemenskap (RPG) är en rikstäckande pensionärsorganisation med en kristen värdegrund, öppen för alla. Vi värnar människors lika värde och utifrån den grunden vill vi arbeta för en human och rättvis äldrepolitik. Förbundet har tagit del av det aktuella betänkandet och önskar lämna följande synpunkter:

Vi stödjer utredningens förslag om ett språkrav inom äldreomsorgen. Det är avgörande att personalen som arbetar inom omsorgen har tillräckliga språkkunskaper för att kunna utföra sitt ansvarsfulla arbete.

Utredningen visar på att ett genomgripande arbete gjorts för att klargöra språkproblemen inom äldreomsorgen då sådana medför negativa konsekvenser för omsorgstagare och omvårdnadspersonal.

Vi stödjer utredningens förslag om att ett språkrav regleras i socialtjänstlagen samt att den relevanta nivån är B2 enligt *Gemensam europeisk referensram för språk* (Gers). Denna nivå är lämplig då arbetet inom äldreomsorgsarbetet är komplext

Vi stödjer också att utredningen inte gör skillnad mellan yrkesgrupper i äldreomsorgen då organisationen kan se olika ut. Några verksamheter har differentierade uppgifter, andra har det inte.

Vi anser dock att det bör finnas ett språkrav för anställning av omsorgspersonal. Detta med tanke på att många arbetsuppgifter är kvalificerade och för att undvika felbehandling. Personalen kan dessutom många gånger vara de enda människor som man möter under en dag. Trots det inser vi att detta kan innebära konsekvenser för kompetensförsörjningen och rekrytering. Både språkrav och kompetensförsörjning är viktiga för tryggheten och säkerheten i äldreomsorgen. Då en undersköterska (legitimerad) anställs måste språkravet vara godkänt och inte ifrågasatt. Vi är också medvetna om att rekryteringsbehovet är stort och kommer att så förbli inom en rad av år.

För att komma till rätta med de kvalitetsproblem som finns inom äldreomsorgen är det viktigt att språkravet avser all personal.

Bedömning och uppföljning

Då verksamheten bedömer personalens språkförmåga vilket kan ske på en rad olika sätt måste stöd och vägledning ges från en lämplig myndighet.

Språkutveckling

- Vi stödjer utredningens förslag att äldreomsorgens medarbetare som inte har en utbildningsnivå i fråga om svenska språket motsvarande svenska eller svenska som andraspråk på gymnasial nivå, ges möjlighet att återuppta eller slutföra sina studier i svenska språket på arbetstid. Vi är medvetna om att detta kan vara ett problem med tanke på bemanningen.
- Vi stödjer utredningens förslag att utreda frågan om hur vård- och omsorgselever i komvux kan ges en mer ändamålsenlig utbildning i svenska språket och att Skolverket uppdras att utveckla en kurs i språk och kommunikation för äldreomsorgen. Utredningen konstaterar att vård- och omsorgselever inom komvux inte alltid har den språkliga kompetens som krävs efter att ha läst svenska som andraspråk 1, vilket beror på flera faktorer kopplade till ämnet, elevgruppen och komvux som utbildningsform.
- Vi stödjer också att i det språkutvecklande arbetet spelar chefen en nyckelroll. Fler chefer behöver utbildning i språkutvecklande arbetssätt.

Myndigheter

Vi stödjer utredningens förslag att en lämplig myndighet som Socialstyrelsen, ges i uppdrag att ta fram stöd till verksamheterna. Utredningen föreslår också ett flertal olika myndigheter som ska samverka över tid för att följa upp att språkravet i äldreomsorgen efterlevs. Detta inkluderar bland annat Myndigheten för Vård- och omsorgsanalys, Socialstyrelsen och Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Det är då viktigt att det klargörs vilket ansvarsområde varje myndighet har.

Svenskalyftet

Utredningen föreslår att kommunerna skall få ett statsbidrag för olika insatser som syftar till att nivån av kunskaper i svenska språket hos personalen höjs. Utredningen kallar detta statsbidrag svenskalyftet. Kommunerna ska, enligt förslaget, rekvirera bidraget och ansvarar sedan för att fördela det till äldreomsorgens utförare, såväl kommunala som privata. Vi ställer oss positiva till förslaget.

Sammanfattning

Det är bra att språkfrågan i äldreomsorgen lyfts upp och belyses då bristande kunskaper i svenska språket har uppmärksamrats i både tillsyn och utredningar. Språkfrågan är en mycket viktig del i arbetet inom äldreomsorgen.



Ann-Christin Lindbom
förbundsordförande RPG